

Avizul Comitetului Economic și Social European privind învățământul superior european în lume

[COM(2013) 499 final]

(2014/C 177/13)

Raportor: dl Mário SOARES

La 11 iulie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

„Învățământul superior european în lume”

COM(2013) 499 final

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 17 decembrie 2013.

În cea de-a 495-a sesiune plenară din 21 și 22 ianuarie 2014 (ședința din 21 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 158 de voturi pentru și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE consideră pertinente și susține prioritățile strategice propuse de Comisie în comunicarea sa privind internaționalizarea învățământului superior, îndeosebi mobilitatea studenților, profesorilor și cercetătorilor, internaționalizarea „în țara de origine” prin integrarea în programele de învățământ a unor tematici legate de situația de pe plan mondial și importanța consolidării parteneriatelor și alianțelor internaționale dintre instituțiile de învățământ superior, într-un context în care apariția pe scară largă a cursurilor online gratuite transformă în mod substanțial accesul la cunoaștere.

1.2 CESE salută faptul că în comunicare se recunoaște importanța instituirii unei strategii globale de internaționalizare a învățământului superior european, însă regretă că documentul Comisiei se mulțumește să rezume acțiuni deja lansate de Uniunea Europeană, fără a aduce nicio noutate semnificativă și fără a se ajusta la condițiile actuale de competitivitate din acest sector.

1.3 De asemenea, CESE apreciază recunoașterea faptului că problema nu este de natură pur științifică sau tehnică, ci este strâns legată de contextul politic, economic și social de la nivel național, european și mondial.

1.4 CESE speră ca Comisia să prezinte propuneri și acțiuni care să promoveze în mod mai eficient prezența universităților europene pe scena internațională și care să înlăture toate obstacolele ce îngreunează schimbul de cunoștințe și mobilitatea studenților și a cadrelor didactice între instituțiile de învățământ superior europene și cele din țările terțe, în special în ceea ce privește obținerea vizelor și politica în domeniul migrației, în sens larg.

1.5 Mobilitatea studenților, a personalului didactic și a cercetătorilor creează valoare adăugată, atât pentru țările de origine, cât și pentru cele de destinație. Din acest motiv este important să se încurajeze mobilitatea circulară, astfel încât să se evite pierderile de capital de resurse umane calificate, indispensabile pentru dezvoltarea oricărei societăți.

1.6 CESE sugerează posibilitatea ca, pe baza cooperării deja întreprinse de diferite universități europene, să se creeze o adevărată „școală europeană”, care să poată constitui un spațiu de excelență academică și de cercetare.

1.7 CESE își reiterează recomandarea, exprimată în avize anterioare, de a se menține și difuza în cadrul procesului de internaționalizare a învățământului superior acele valori care au caracterizat până în prezent învățământul superior european, de a se recunoaște contribuțiile, asimetriile și diversitatea tuturor părților implicate și de a se lua în considerare faptul că interesele aflate în joc nu sunt numai de natură academică, ci și politică, economică și culturală.

1.8 În acest scop, dat fiind că este vorba despre un obiectiv strategic, CESE reafirmă că el trebuie să dispună de resursele financiare și umane capabile să contribuie la dezvoltarea socioeconomică și la bunăstarea tuturor părților implicate.

1.9 De aceea CESE împărtășește profunda îngrijorare exprimată de numeroase instituții de învățământ superior în legătură cu efectele nefaste previzibile pe care politicile de austeritate le pot avea în sectorul educației. CESE se simte dator să sublinieze că aceste măsuri de reduceri bugetare în sectorul educației pun în pericol înseși obiectivele trasate de comunicarea Comisiei.

1.10 În viziunea CESE, în cadrul procesului de internaționalizare trebuie să se promoveze cooperarea dintre instituțiile de învățământ european și mediul de afaceri, creându-se sinergii prin care să se încurajeze capacitățile antreprenoriale și creativitatea studenților și a personalului didactic și să se stimuleze un mediu inovator, atât de necesar pentru societățile actuale.

1.11 Utilizarea gratuită și pe scară largă a noilor tehnologii în programele internaționale a modificat semnificativ accesul la cunoaștere, permițând mobilitatea a milioane de studenți care, în alte condiții, nu ar fi putut beneficia de ea. CESE atrage totuși atenția asupra provocărilor tehnice, pedagogice și etice care ar putea apărea în urma unei astfel de utilizări, cum ar fi respectarea drepturilor de proprietate intelectuală ale profesorilor și cercetătorilor care concep cursurile sau consfințirea a două tipuri de recunoaștere, diferențiate și discriminatorii, față de cei care se „internaționalizează” fizic, pe de o parte, și cei care o fac online, pe de altă parte.

1.12 Comitetul își reafirmă convingerea că internaționalizarea învățământului superior european trebuie să contribuie la afirmarea valorilor fundamentale ale culturii europene, precum protecția drepturilor omului, recunoașterea patrimoniului cultural al diferitelor societăți și promovarea unei coeziuni sociale sporite.

1.13 CESE invită Comisia să furnizeze în mod regulat informații detaliate cu privire la îndeplinirea angajamentelor asumate prin această comunicare și consideră că această problemă ar trebui să figureze printre recomandările specifice fiecărei țări din cadrul semestrului european.

1.14 Nu în ultimul rând, CESE recomandă ca în cadrul viitoarelor exerciții bugetare ale UE, resursele dedicate acestei tematici să crească considerabil, acordându-se o atenție deosebită necesităților în materie de cercetare.

2. Introducere

2.1 Într-o societate globalizată și competitivă ca cea actuală, cunoașterea reprezintă un instrument esențial pentru dezvoltarea umană, în toate dimensiunile sale – socială, economică și de bunăstare. Învățământul superior continuă în mod firesc să fie recunoscut ca factor esențial pentru crearea și difuzarea de noi cunoștințe și ca factor de inovare, capabil să contribuie la dezvoltarea fiecărui individ și a societății în general. Inovarea și cunoașterea sunt factori determinanți pentru creșterea economică, dar și pentru dezvoltarea socială și pentru coeziunea societăților.

2.2 Este evident că atât formele cunoașterii și cunoștințelor, cât și modalitățile de a le dobândi au fost dintotdeauna extrem de diverse, însă în ziua de azi, ele capătă o dimensiune absolut nouă, nu numai ca urmare a extinderii școlarizării la un număr tot mai mare de cetățeni de ambele sexe, cât și, mai ales, ca urmare a utilizării tot mai susținute a noilor tehnologii, ceea ce constituie o provocare majoră pentru instituțiile de învățământ superior din Europa.

2.3 Universitățile se află (sau ar trebui să se afle) nu numai în centrul politicilor de cercetare științifică și de inovare tehnologică, ci și al cercetărilor capabile să contribuie la crearea de politici sociale inovatoare, de coeziune socială și de strategii antreprenoriale mai eficiente, competitive și sustenabile.

2.4 Europa dispune de circa 4 000 de instituții de învățământ superior, numărând peste 19 milioane de studenți și 1,5 milioane de angajați (personal didactic și alte tipuri de personal), care cooperează și intră în concurență cu universități din alte regiuni și de pe alte continente, în cadrul unui efort de producere și de împărtășire a cunoașterii, dar și în perspectiva inovării și creării de valoare adăugată pentru societățile în care sunt implantate.

2.5 În prezent, la scară mondială, se înregistrează 99 de milioane de studenți în învățământul superior, numărul lor fiind prevăzut să crească până la 414 milioane în 2030. Un număr tot mai mare de studenți încearcă să-și înceapă sau să-și continue studiile într-o altă țară decât cea din care provin; din acest punct de vedere, Europa atrage aproximativ 45% din studenții migranți, o categorie de populație care, conform previziunilor Comisiei, va crește de la 4 la 7 milioane până la sfârșitul deceniului. În ciuda acestor cifre impresionante, este posibil și de dorit să se depună și mai multe eforturi, cu rezultate și mai bune ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Conform datelor Institutului de statistică al UNESCO.

2.6 Învățământul și, mai ales, învățământul superior se află în centrul Strategiei Europa 2020 și al aspirației ca Europa să dispună de o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. Pentru ca o astfel de economie să devină realitate, una dintre premise este relansarea unei politici industriale autentice, care să recunoască rolul esențial al formării de capital uman. Este încă un motiv pentru care universitățile vor căpăta o importanță tot mai mare.

2.7 Ca atare, cooperarea internațională devine deosebit de pertinentă pentru formarea și atragerea de noi talente, indispensabile într-o lume aflată într-o profundă transformare.

2.8 Acesta este contextul în care se înscrie Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor „Învățământul superior european în lume”.

3. Sinteza comunicării Comisiei

3.1 În comunicarea sa, Comisia pledează pentru necesitatea definirii a 3 priorități strategice pentru instituțiile de învățământ superior (IIS) și pentru statele membre, în vederea definirii unei strategii cuprinzătoare de internaționalizare ⁽²⁾:

- în materie de mobilitate, orientarea riguroasă a strategiilor de internaționalizare în sensul integrării unei puternice componente de mobilitate a studenților, cercetătorilor și personalului didactic într-un cadru de servicii de orientare și consiliere de calitate; instituirea de programe reciproce în materie de mobilitate cu țările din afara UE, garantându-se recunoașterea corectă și formală a cunoștințelor dobândite în străinătate de către studenții, cercetătorii și personalul didactic care participă la mobilitatea internațională;
- în materie de internaționalizare „în țara de origine” (integrarea componentelor de natură globală în configurația și conținutul programelor de învățământ și în procesul de predare/învățare) și de învățare digitală, valorificarea experienței internaționale și a competențelor personalului IIS, cu scopul de a elabora programe și cursuri internaționale în beneficiul atât al cursanților nemobili, cât și al celor mobili; mărirea numărului de oportunități oferite studenților, cercetătorilor și personalului în vederea dezvoltării competențelor lingvistice, în special prin cursuri de învățare a limbii locale, cu scopul creșterii la maximum a beneficiilor diversității lingvistice europene; dezvoltarea oportunităților de colaborare internațională prin învățare online și extinderea utilizării TIC și a resurselor educaționale deschise;
- în materie de parteneriate, consolidarea capacității învățământului superior și a cercetării de a răspunde provocărilor globale, prin implicarea în parteneriate și alianțe internaționale orientate spre inovare; depășirea obstacolelor din calea recunoașterii diplomelor comune sau duble; furnizarea de programe de învățământ inovatoare care să stimuleze spiritul antreprenorial, inclusiv de oportunități de formare la nivel internațional, prin colaborarea cu întreprinzătorii din interiorul și din afara UE; asigurarea unei puternice coerențe între strategiile de internaționalizare și politicile UE din domeniul cooperării pentru dezvoltare.

3.2 Comisia observă pe bună dreptate că globalizarea și evoluția tehnologică au dus la apariția unor noi actori în domeniul învățământului superior – de exemplu țări emergente precum China, India și Brazilia.

3.3 Totodată, Comisia subliniază rezultatele obținute de inițiativele deja lansate – Procesul de la Bologna, programe precum Erasmus, Tempus, Erasmus Mundus și Marie Curie, instrumente de asigurare a transparenței, cum ar fi Sistemul european de credite transferabile (ECTS) și Cadrul european al calificărilor (CEC) – care au permis atingerea unui grad semnificativ de internaționalizare la nivel intraeuropean.

3.4 Se reiterează ceea ce se afirmă în Comunicarea privind consolidarea și concentrarea cooperării internaționale a UE în domeniul cercetării și al inovării ⁽³⁾, respectiv faptul că mobilitatea internațională oferă noi oportunități instituțiilor de învățământ superior, în vederea încheierii de parteneriate strategice.

⁽²⁾ Președinția lituaniană a organizat, în colaborare cu Comisia Europeană, o conferință pe această temă, ale cărei concluzii pot fi consultate la adresa http://ec.europa.eu/education/news/30082013-european-higher-education-conference_en.htm

⁽³⁾ COM(2012) 497 final

3.5 Pentru a contribui financiar la strategiile de internaționalizare, Comisia va acorda, prin noul program Erasmus+ și prin acțiunile Maria Skłodowska-Curie, un sprijin financiar crescut, care va permite mobilitatea a 135 000 de studenți și membri ai personalului didactic, va contribui la continuarea carierei a 15 000 de cercetători, va oferi burse la nivel înalt unui număr de 60 000 de absolvenți și va sprijini 1 000 de parteneriate pentru consolidarea capacităților între IIS din UE și cele din afara UE.

4. Observații generale

4.1 CESE regretă că comunicarea examinată în prezentul aviz nu aduce de fapt nicio noutate semnificativă în ceea ce privește strategia de internaționalizare, pe care numeroase instituții de învățământ superior o urmează deja de mai mulți ani. Cu toate acestea, Comitetul apreciază și susține faptul că, prin comunicarea de față, Comisia realizează o sinteză prin care se recunoaște importanța unei strategii cuprinzătoare de internaționalizare a învățământului superior european și se încurajează IIS și statele membre să continue și să consolideze această strategie.

4.2 Într-un aviz anterior, CESE și-a exprimat deja interesul pentru această temă, afirmând că, în opinia sa, „obiectivul de a transforma universitățile europene în centre de excelență, care să atragă studenți din întreaga lume, este de cea mai mare importanță și ar trebui să contribuie la a demonstra calitatea învățământului superior și a cercetării științifice din Europa” ⁽⁴⁾.

4.3 În zilele noastre, atragerea de noi talente este esențială pentru dinamizarea economiei și pentru a face posibilă dezvoltarea durabilă a societăților. În acest scop, universitățile europene trebuie să-și consolideze cooperarea, astfel încât internaționalizarea învățământului european să nu-i afecteze nivelul competitiv ridicat și să se poată dovedi benefică pentru întreaga Uniune Europeană și pentru toți actorii care participă la acest proces ⁽⁵⁾.

4.4 Această cooperare poate fi consolidată și printr-o coordonare sporită și mai eficientă între IIS din diferite țări europene care sunt prezente în întreaga lume. Crearea unei adevărate „școli europene”, pe baza acestei cooperări, ar putea fi un jalon al afirmării Uniunii ca spațiu de excelență.

4.5 În cadrul acestei strategii de internaționalizare, este important să se recunoască diversitatea geografică și cea a abordărilor posibile, precum și interesele aflate în joc, fie ele de natură politică, economică sau academică. La internaționalizarea învățământului superior trebuie luate în considerare, de asemenea, și interesele unei facultăți sau ale unui departament specific, în măsura în care acest lucru se dovedește benefică pentru propria sa strategie de cercetare și inovare.

4.6 Pe de altă parte, luând în considerare experiențele recente prin care s-a încercat stabilirea anumitor ierarhii între științe, este important să se evite marginalizarea științelor sociale și umane și subordonarea lor în raport cu alte domenii ale cunoașterii.

4.7 De asemenea, dacă se dorește să se ajungă la o viziune holistică a internaționalizării, trebuie să se țină seama de interesele studenților și de cele ale personalului didactic și din cercetare. În acest sens, este esențial să se depășească diferitele obstacole care împiedică exercitarea efectivă a mobilității fiecăruia dintre ei, motiv pentru care trebuie să se acorde o atenție specială recunoașterii și valorificării competențelor dobândite în cadrul cercetării, învățământului și formării.

4.8 Astfel, este fundamental să se consolideze implementarea acordurilor bilaterale referitoare la recunoașterea calificărilor și diplomelor și să se analizeze și să se includă dispoziții ce abordează aceste chestiuni în contextul acordurilor de schimburi culturale și educaționale încheiate cu țările terțe și cu universitățile din țările respective. Aceste acorduri trebuie să facă obiectul unei evaluări periodice, la care să participe și comunitatea educațională.

4.9 Pe de altă parte, este important să se recunoască asimetriile existente între sistemele de învățământ din țările-gazdă și cele de origine pentru a se găsi cele mai bune soluții, după cum este fundamental să se recunoască și contribuțiile științifice și valorile socioculturale vehiculate prin schimbul de profesori și de cercetători, care trebuie privite ca o îmbogățire a societăților respective, în sensul cel mai larg al termenului.

⁽⁴⁾ JO C 191, 29.6.2012, p. 103.

⁽⁵⁾ Potrivit Comisiei Europene, 63% din numărul total de studenți din țările terțe care intră în UE au ca destinație una din următoarele trei țări: Marea Britanie, Franța și Germania.

4.10 De aceea, CESE apreciază în mod deosebit referirea la responsabilitatea partajată între Comisie, Consiliu, statele membre, sectorul educației și țările și universitățile participante din afara Uniunii.

4.11 Coerența strategiilor europene și naționale și a strategiilor instituțiilor de învățământ superior, ale întreprinderilor și celorlalte sectoare ale societății în materie de internaționalizare a propriilor interese are o importanță fundamentală pentru reușita internaționalizării învățământului superior pe plan mondial. În acest sens, trecerea de la o acțiune internațională sectorială la o strategie instituțională de internaționalizare este un pas necesar, care trebuie încurajat.

4.12 Internaționalizarea învățământului superior trebuie însoțită de o cercetare de calitate, care să promoveze binele comun și dezvoltarea socială și economică. De asemenea, ea presupune participarea profesorilor și a cercetătorilor, prin intermediul unor structuri alese în mod democratic, în toate instituțiile de învățământ superior din UE și din afara ei, precum și a altor actori (asociații studențești, întreprinderi și asociațiile lor, autorități publice de la nivel local și/sau regional etc.).

4.13 În final, Comitetul își reafirmă convingerea că internaționalizarea învățământului superior european trebuie să contribuie la afirmarea valorilor fundamentale ale culturii europene, precum protecția drepturilor omului, punerea în valoare a patrimoniului cultural din fiecare societate și promovarea unei coeziuni sociale sporite.

5. Observații specifice

5.1 CESE ia notă de recunoașterea principiului subsidiarității (plasarea răspunderii la nivel național) în această comunicare, fără a se trece cu vederea importanța contribuției UE, în special în ceea ce privește internaționalizarea învățământului superior european.

5.2 În materie de stabilire a priorităților la finanțarea proiectelor, unul din instrumentele de care dispune UE este de a lua în considerare un sprijin specific și suplimentar pentru eforturile depuse în diferite țări europene de către agențiile naționale de internaționalizare a învățământului superior, precum și de a încuraja crearea de astfel de agenții în țările unde ele nu există încă. În opinia CESE, consolidarea cooperării dintre aceste agenții ar contribui considerabil la intensificarea cooperării dintre universitățile europene.

5.3 Unul din aspectele cele mai pertinente pentru internaționalizarea învățământului superior european și pentru atragerea de tinere talente din țările terțe este legat de politicile din domeniul migrației și de acordarea de vize pentru studenții și personalul didactic din afara Uniunii. CESE solicită să se depășească obstacolele detectate deja de multă vreme, din cauza cărora mulți studenți, profesori și cercetători nu aleg Europa ca destinație principală.

5.4 CESE a sprijinit dintotdeauna ideea că mobilitatea studenților, a personalului didactic și a cercetătorilor este o valoare adăugată, atât pentru țările de origine, cât și pentru cele de destinație. În acest scop, este important să se încurajeze o mobilitate circulară, pentru a se evita pierderile de capital de resurse umane calificate, indispensabile pentru dezvoltarea oricărei societăți.

5.5 Pe de altă parte, nu statisticile referitoare la mobilitate sunt cele mai importante, indiferent că sunt exprimate ca număr de studenți sau de personal didactic și de cercetători, ci analizarea rezultatelor acestei mobilități. De aici reiese că cea mai mare parte a investițiilor ar trebui să fie orientată de preferință către programele de cooperare, în care să se integreze și bursele generatoare de mobilitate, care permit constituirea de rețele cu o înaltă valoare reproductivă.

5.6 De asemenea, CESE atrage atenția asupra necesității de a consolida participarea femeilor, în special în cadrul mobilității în scopuri de cercetare, dat fiind că numărul de cercetătoare care ocupă înalte funcții academice, cum ar fi cele de responsabile de instituții de cercetare și de universități, este încă extrem de scăzut, în ciuda creșterii înregistrate în ultimii ani.

5.7 Mobilitatea trebuie să reprezinte pentru cei care beneficiază de ea și o oportunitate de îmbogățire culturală și chiar și lingvistică, pe care numai Europa, ca spațiu multicultural și multilingv, o poate oferi. În acest scop, includerea de cursuri pentru învățarea limbii locale în programele de învățământ ale studenților, personalului didactic și cercetătorilor migranți, precum și definirea unei strategii de integrare a acestor migranți în comunitățile locale ar deschide în mod cert perspective culturale semnificative și le-ar permite acestora să participe efectiv la realitatea în care se găsesc integrați pe durata studiilor sau a cercetărilor pe care le desfășoară ⁽⁶⁾.

⁽⁶⁾ „Orice persoană trebuie (...) să aibă posibilitatea de a se exprima, de a crea și a-și difuza munca într-o limbă la alegerea sa și în special în limba sa maternă; toate persoanele au dreptul de a beneficia de o educație de calitate și de o formare care să respecte pe deplin identitatea lor culturală”, Declarația universală a UNESCO privind diversitatea culturală din 2001.

5.8 Un alt aspect semnificativ pentru succesul internaționalizării învățământului superior este legat de recunoașterea, certificarea și validarea calificărilor și competențelor dobândite. CESE a adoptat recent un aviz în care afirmă următoarele: „Recunoașterea calificărilor profesionale din alte state membre este un instrument esențial pentru stimularea mobilității cetățenilor Uniunii și, astfel, pentru realizarea pieței unice.” Astfel, competitivitatea statelor membre este îmbunătățită, dezvoltarea durabilă este susținută, iar șomajul scade. Economii naționale profită de variata experiență profesională pe care cetățenii lor o acumulează în timpul activității profesionale din diferite state membre”⁽⁷⁾.

5.9 Comunicarea Comisiei semnaleză importanța țărilor emergente pentru globalizarea și internaționalizarea învățământului superior. CESE este de acord că trebuie să se țină seama de acești noi actori de pe scena internațională, însă observă necesitatea de a se acorda o atenție constantă noilor „concurenți” care ar putea apărea, precum și celorlalte țări și zone geografice cu care, din diverse motive, anumite țări din Europa întrețin relații privilegiate de mai multă vreme.

5.10 CESE observă că în textul comunicării Comisiei nu se regăsesc decât referiri modeste la cooperarea, atât de necesară, între universități și mediul de afaceri. Această cooperare trebuie bineînțeles să respecte autonomia și modul de funcționare al ambelor sectoare, dar prin ea s-ar putea aduce o contribuție importantă la inovare și la dezvoltarea economică și socială.

5.11 Colaborarea dintre instituțiile de învățământ superior și mediul de afaceri trebuie de fapt încurajată și pe plan internațional. Este important ca universitățile să utilizeze în activitățile lor internaționale rezultatele cercetărilor, să încurajeze inovarea în activitățile lor pedagogice și să promoveze capacitățile creatoare și inovatoare ale studenților și profesorilor lor. CESE atrage totuși atenția asupra riscului ca cercetarea fundamentală să fie subordonată unor eventuale aplicații științifice imediate.

5.12 CESE apreciază recunoașterea faptului că problema nu este de natură pur științifică sau tehnică, ci este strâns legată de cadrul politic național și european.

5.13 Din acest motiv, CESE își manifestă profunda îngrijorare în legătură cu situația bugetară cu care se confruntă diverse țări europene, în special cele supuse intervenției UE și a FMI, ceea ce presupune reduceri substanțiale ale bugetului instituțiilor de învățământ superior, fapt care ar putea compromite obiectivele prezentate în comunicare. În realitate, cel mai important factor al capacității universităților europene de a atrage studenți rezidă în calitatea și în excelența diplomelor pe care le atribuie.

5.14 CESE subliniază necesitatea de a se dispune de date statistice europene fiabile și comparabile pentru a se putea stabili un dialog pe baze solide cu interlocutorii din afara UE, în scopul încheierii unor adevărate alianțe în domeniul cunoașterii.

5.15 În ceea ce privește monitorizarea situației învățământului superior și a internaționalizării acestuia, CESE consideră că această chestiune ar trebui să facă parte dintre recomandările specifice fiecărei țări din cadrul semestrului european.

5.16 Așa cum subliniază comunicarea, prin utilizarea noilor tehnologii în programele internaționale ar putea beneficia de „mobilitate” milioanele de studenți care nu au posibilitatea de a se deplasa efectiv. Într-adevăr, apariția pe scară largă a cursurilor online gratuite modifică substanțial accesul la cunoaștere și creează noi oportunități, dar totodată și noi provocări pe plan pedagogic și metodologic.

5.17 CESE atrage totuși atenția asupra problemelor tehnice și etice care ar putea apărea în urma unei astfel de utilizări, cum ar fi respectarea drepturilor de proprietate intelectuală ale profesorilor și cercetătorilor care concep cursurile sau consfințirea a două tipuri de recunoaștere, diferențiate și discriminatorii, față de cei care se internaționalizează fizic, pe de o parte, și cei care o fac online, pe de altă parte.

5.18 Comisia prevede, începând cu 2014, introducerea unui nou model de clasament al IIS, *U-Multirank*, care să redea diversitatea profilurilor existente, în scopul unei transparențe sporite. Deși subscrie la aceste obiective, CESE se întreabă în ce măsură noul model se va dovedi eficient în raport cu celelalte sisteme deja recunoscute și cât de potrivit este să i se consacre resurse atât de importante într-un moment dificil din punct de vedere economic și financiar.

⁽⁷⁾ JO C 204, 9.8.2008, p. 85.

5.19 CESE salută afirmația Grupului la nivel înalt pentru modernizarea învățământului superior, prin care se recunoaște faptul că diversitatea culturală, economică și socială sporită a studenților demonstrează necesitatea unei formări pedagogice specifice. Așa cum Europa și-a stabilit ca obiectiv concret pentru 2020 ca 40% dintre tinerii europeni să fie absolvenți de studii superioare, tot așa ar trebui ca până la această dată, orice profesor din instituțiile de învățământ superior să fi devenit un profesionist capabil să garanteze calitatea studiilor și a diplomelor oferite și atribuite.

5.20 Pactul internațional al Organizației Națiunilor Unite privind drepturile economice, sociale și culturale obligă statele membre să-și asume pe deplin răspunderea pentru finanțarea învățământului și afirmă în acest sens: „învățământul superior trebuie să devină accesibil tuturor în deplină egalitate, în funcție de capacitatea fiecăruia, prin toate mijloacele potrivite și în special prin introducerea treptată a gratuității”.

5.21 Bugetul pentru strategia de internaționalizare a învățământului european prevăzut de Comisie în cadrul bugetar 2014-2020 este de 3 miliarde EUR (din cele 16 miliarde EUR prevăzute pentru programele incluse în Erasmus+). Prin această finanțare, Comisia își asumă angajamentul de a asigura mobilitatea unui număr de 135 000 de studenți și de membri ai personalului didactic, de 15 000 cercetători și de 60 000 absolvenți de master și de doctorate de nivel înalt. CESE speră să fie informat în mod detaliat și sistematic cu privire la îndeplinirea acestui angajament și recomandă ca, pe viitor, resursele alocate în acest scop să crească.

Bruxelles, 22 ianuarie 2014

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE
